

ANTONI MAZA I RAMONEDA

ELS PLANS MUNICIPALS DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS

introducció

S'entén per *prevenció d'incendis forestals* el planejament i l'execució d'un conjunt d'actuacions coordinades per evitar l'inici del foc, limitar-ne la propagació si es produeix i establir les condicions idònies per als equips d'extinció.

Fins avui, la prevenció no s'ha desenvolupat prou a casa nostra, tot al contrari que els sistemes d'extinció, que han tingut un fort impuls els darrers anys. No s'ha tingut prou en compte que corregir les causes immediates dels focs i prendre mesures al bosc pot ser a llarg termini la inversió més rendible.

La prevenció ha de ser un dels objectius principals de tota política forestal a la Mediterrània i ha d'estar lligada al conjunt de la gestió del territori i dels seus recursos. El foc no s'ha de considerar solament un accident, sinó que s'ha d'entendre com un component més a l'hora de redactar els plans urbanístics d'un municipi i a l'hora de pensar en l'explotació del bosc o d'altres recursos.

Conscient del greu problema que constitueixen els incendis forestals a Catalunya, l'any 1986 la Diputació de Barcelona posà en marxa un *programa de prevenció d'incendis forestals* a la província de Barcelona, el qual s'ha començat a executar l'any 1987, mitjançant la col·laboració dels ajuntaments que ho han sol·licitat.

En una primera fase, el programa de prevenció inclou el suport tècnic als ajuntaments per a l'elaboració dels plans de lluita contra els incendis forestals, Pla Bàsic Municipal de Lluita contra els Incendis Forestals, i el planejament de les obres i actuacions que cal dur a terme per prevenir-los i evitar-los, Pla Municipal de Prevenció d'Incendis Forestals.

L'any 1987, la Diputació de Barcelona ha comen-

çat a donar suport econòmic a l'execució dels plans de prevenció, ajuts que han arribat fins al 75 % del cost de les obres i actuacions previstes per a l'any 1987, als municipis amb menys població.

esquema de treball per a un municipi

L'eficàcia en la lluita contra els incendis forestals exigeix l'ús òptim dels mitjans humans i materials de què es disposa. Per assolir aquest objectiu cal:

1.- Coordinar tothom que intervé en l'extinció, qüestió que s'aclareix al Pla Infoca (Incendis Forestals a Catalunya), redactat l'any 1983 per la Generalitat de Catalunya.

2.- Inventariar cada municipi les infraestructures, mitjans materials i humans de què disposa per a la lluita contra els incendis forestals, per tal que durant l'extinció es puguin mobilitzar amb la màxima velocitat.

Tota aquesta informació constitueix el Pla Bàsic Municipal de Lluita Contra els Incendis Forestals, document imprescindible per poder combatre els incendis organitzadament i coordinadament. Aquest pla ha d'estar en mans del municipi i del Servei d'Extinció d'Incendis i, com hem dit, ha de ser el document que garanteixi les relacions entre totes dues administracions.

Un cop analitzada la situació actual del terme municipal, pel que fa a mitjans i infraestructures de què disposa per lluitar contra els incendis forestals, i tenint en compte el medi físic, social i econòmic del municipi, s'ha elaborat el Pla de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals, el qual disposa les actuacions que cal dur a terme a curt i mitjà termini per evitar les mancances actuals que pateix el municipi i els possibles focus d'incendi.

El Pla de Prevenció Municipal d'Incendis Fores-

tals és un document que considera el conjunt de previsions i mesures que cal prendre per reduir les causes dels incendis, limitar-ne els efectes i facilitar-ne l'extinció.

Per tant, els tres objectius bàsics del Pla de Prevenció Municipal són:

- evitar que el foc es declari
- dificultar-ne la propagació
- facilitar-ne l'extinció.

Els plans de prevenció, elaborats per la Diputació de Barcelona per a la major part dels municipis, tenen una durada de 5 anys, al terme dels quals s'ha de revisar el pla i refer-lo si escau.

La darrera fase correspon a l'execució del programa anual previst pel pla de prevenció.

L'esquema general del treball per a un municipi pot ser el següent:

FASE 1	Pla Bàsic Municipal de Lluita contra els Incendis Forestals
FASE 2	Pla de Prevenció Municipal
FASE 3	Execució del Pla de Prevenció Municipal

criteris bàsics per a l'elaboració del pla de prevenció municipal d'incendis forestals

El pla de prevenció dissenyat pel Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona parteix dels criteris bàsics següents:

1. Elaboració d'un planejament simple i eficaç.
2. El municipi com a unitat territorial d'actuació.
3. La comarca com a marc de referència.
4. Coordinació amb el Servei d'Extinció d'Incendis Forestals.
5. Participació i corresponsabilització dels ajuntaments.
6. Compromís dels propietaris forestals.
7. Suport tècnic per a l'elaboració del planejament.
8. Suport econòmic a l'execució del planejament.
9. Coordinació amb altres instruments d'ordenació.

1. Elaboració d'un planejament simple i eficaç

El procediment seguit per elaborar el pla de prevenció ha estat simple. Això no ha estat casual, sinó que desenvolupar una metodologia simple que, tot i respectar uns mínims estigués a l'abast dels ajuntaments de les comarques de Barcelona, n'era un dels objectius.

El principi exposat s'ha materialitzat en la confecció d'unes fitxes model del pla de prevenció que ordenen i exposen les actuacions que es duran a terme els cinc anys vinents, i també els projectes i plans de finançament de les actuacions de l'any 1987 i un seguit d'annexos que han de facilitar el desplegament del pla de prevenció.

També s'han fet unes fitxes model dels projectes i

actuacions més freqüents per incorporar-les al pla de prevenció.

L'objectiu és que l'ajuntament, partint de la situació actual del municipi (Pla Bàsic), pugui elaborar el pla de prevenció del municipi amb l'ajut de les fitxes i d'acord amb la metodologia que s'exposa en l'apartat següent (IV).

Pel que fa a l'eficàcia del pla de prevenció, cal realitzar el seguiment dels plans iniciats. No obstant això, hem de dir d'entrada que la reflexió que han realitzat els municipis que han fet el pla de prevenció és ben positiva, com també ho són la descentralització i la participació que suposen tant l'elaboració com l'execució dels plans.

2. El municipi com a unitat territorial d'actuació

Per criteris d'operativitat, la unitat d'actuació ha estat el municipi, tot i que s'han coordinat prèviament, per criteris d'eficàcia i economia d'esforços, les actuacions comunes a nivell comarcal.

3. La comarca com a marc de referència

Com s'acaba d'exposar, s'han coordinat a nivell comarcal els plans de prevenció municipal, tant espacialment com temporalment. És a dir, que per a mesures que superin l'àmbit d'un municipi, com és el cas de l'obertura o arranjamant de la xarxa viària bàsica, s'ha tingut cura de fer-ne un disseny a nivell supramunicipal i que els municipis afectats per l'obra es comprometin a executar-la al mateix temps, cada un dins del seu terme municipal.

4. Coordinació amb el Servei d'Extinció d'Incendis Forestals

Com s'ha dit en la introducció, un bon pla de prevenció d'incendis forestals neix d'una bona entesa i coordinació de les administracions, serveis i organismes afectats.

Dins d'aquest marc, la coordinació i col·laboració del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona i la Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments de la Generalitat de Catalunya ha estat excel·lent. Els resultats han estat els següents:

a) S'ha proposat una metodologia per elaborar els plans de prevenció d'acord amb l'organització del Servei d'Extinció d'Incendis Forestals de Catalunya.

b) Conjuntament s'han organitzat unes xerrades a nivell comarcal amb els ajuntaments per informar-los de les actuacions que calia dur a terme per a la prevenció i extinció d'incendis i de les actuacions extraordinàries en cas d'emergència.

c) S'ha demanat que qualsevol sol·licitud de material d'atac directe al foc que, dins del marc dels plans de prevenció, hagin fet els ajuntaments sigui informada positivament pel Servei d'Extinció d'Incendis. Les raons han estat diverses i evidents:

El servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, amb la col·laboració de l'INEM ha organitzat un equip tècnic, el qual ha desenvolupat i col·laborat amb els ajuntaments en la redacció dels plans bàsics i de prevenció municipal.

BARCELONA, LA DIAGONAL

El municipi que s'ha de col·laborar amb les administracions locals, ha de ser reforçat amb els instruments legals de que disposen els ajuntaments, com ara plans ordenances i ordenances fiscals.

Per tal d'assolir els objectius assenyalats anteriorment, el pla de prevenció defineix quatre grans blocs d'actuacions:

- Mesures per disminuir el risc d'incendis forestals al municipi.
- Creació i manteniment d'infraestructures i equips per lluitar contra els incendis forestals.
- Mesures de caràcter administratiu.
- Planificació i calendaris d'execució.
- Mesures per disminuir el risc d'incendis forestals al municipi.

S'actuen en aquest grup totes aquelles accions que el municipi, autònomament o amb la col·laboració d'altres institucions, pot realitzar per con-

En cap moment no s'ha volgut donar suport a la creació d'un cos local d'extinció d'incendis que no actués coordinadament amb els bombers i els ajuntaments, i la participació i neutralitat del qual en la defensa d'un bé d'interès públic, com els boscos de Catalunya, no estigués garantida. En aquest sentit, d'acord amb la legislació vigent, s'ha donat suport a l'equipament dels grups d'auxili immediat i d'altres col·lectius dedicats a l'estució, que prèviament han desenvolupat la seva actuació mitjançant un conveni amb l'ajuntament.

La fase: el municipi analitza l'esbortany.

La fase: el pla de prevenció es redacta definitivament.

La fase: el pla de l'ajuntament aprova el pla bàsic i el pla de prevenció.

La fase: l'ajuntament executa el programa anual previst al pla de prevenció, per al qual ha disposat de l'ajut econòmic de la Diputació de Barcelona, d'acord amb les Bases Reguladores de les subvencions per a la Prevenció Local d'Incendis Forestals (RDP, 22 de febrer de 1987).

El compromís dels propietaris ha estat un factor indispensable a l'hora de donar suport econòmic a les millors d'infraestructures de lluita privada (barreres cantins i punts d'aigua). Quan s'ha donat suport a l'ajuntament, per exemple, d'un camp privat, s'ha exigint que prèviament el propietari signés un con-

—En cap moment no s'ha volgut donar suport a la creació d'un cos local d'extinció d'incendis que no actués coordinadament amb els bombers i els ajuntaments, i la participació i neutralitat del qual en la defensa d'uns béns d'interès públic, com els boscos de Catalunya, no estigués garantida. En aquest sentit, d'acord amb la legislació vigent, s'ha donat suport a l'equipament dels grups d'auxili immediat i d'altres col·lectius dedicats a l'extinció, que prèviament havien formalitzat la seva actuació mitjançant un conveni amb l'ajuntament.

—En tot cas, els bombers han de confirmar la utilitat del material d'atac directe al foc que es preveu adquirir i n'han de conèixer la localització i naturalesa.

—La formació dels grups dedicats a l'extinció, tasca que correspon pròpiament als bombers, és fonamental.

La formació comporta el coneixement i trobades periòdiques de les persones, cosa que incrementarà l'eficàcia de l'organització d'extinció d'incendis a Catalunya.

5. Participació i corresponsabilització dels ajuntaments

Com ja s'ha dit anteriorment, han estat fonaments dels programes de prevenció la participació i corresponsabilització dels ajuntaments en la prevenció d'incendis forestals.

El procés que ho ha permès i amb el qual s'han elaborat els plans de prevenció ha estat el següent:

1a. fase: els ajuntaments redacten el Pla Bàsic Municipal, amb el suport tècnic del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona.

2a. fase: els serveis tècnics de la Diputació elaboren un esborrany del pla de prevenció i el discuteixen amb els ajuntaments.

3a. fase: el municipi analitza l'esborrany.

4a. fase: el pla de prevenció es redacta definitivament.

5a. fase: el ple de l'ajuntament aprova el pla bàsic i el pla de prevenció.

6a. fase: l'ajuntament executa el programa anual previst al pla de prevenció, per al qual ha disposat de l'ajut econòmic de la Diputació de Barcelona, d'acord amb les Bases Reguladores de les Subvencions per a la Prevenció Local d'Incendis Forestals (BOP, 22 de febrer de 1987).

6. Compromís dels propietaris forestals

La participació dels propietaris s'ha materialitzat en la fase corresponent a l'anàlisi de l'esborrany del Pla de Prevenció Municipal.

El compromís dels propietaris ha estat un requisit indispensable a l'hora de donar suport econòmic a les millores d'infraestructures de titularitat privada (bàsicament camins i punts d'aigua). Quan s'ha donat suport a l'arranjament, per exemple, d'un camí privat, s'ha exigint que prèviament el propietari signés un con-

veni amb l'ajuntament, pel qual cedia el dret d'ús del camí per a les tasques inherents a la prevenció i extinció d'incendis forestals.

7. Suport tècnic per a l'elaboració del planejament

El Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, amb la col·laboració de l'INEM ha organitzat un equip tècnic, el qual ha assessorat i col·laborat amb els ajuntaments en la redacció dels plans bàsics i de prevenció municipals.

8. Suport econòmic a l'execució del planejament

Finalment, per posar en marxa els plans municipals de prevenció d'incendis forestals, s'han de preveure les adequades línies d'ajut econòmic que permetin l'execució dels programes anuals inclosos dins dels plans de prevenció. En aquest sentit, la Diputació de Barcelona dins del marc del Programa de Prevenció d'Incendis Forestals de les comarques de Barcelona ha subvencionat l'execució dels programes anuals amb quantitats que han arribat fins al 75 % del cost total de les obres i actuacions previstes per a l'any 1987. Cal dir que, a l'hora d'atorgar les subvencions als ajuntaments, ha estat condició imprescindible que abans hi hagués un planejament que justificués les actuacions per a les quals es demanava ajut.

S'ha previst que les subvencions atorgades per la Diputació de Barcelona siguin compatibles amb els ajuts que concedeixin altres administracions mentre el total dels ajuts no sobrepassi un percentatge determinat.

9. Coordinació amb altres instruments d'ordenació

En la nostra opinió, com ja s'ha exposat, s'ha de tenir present el Pla de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals a l'hora d'elaborar el planejament urbanístic municipal que s'ha de coordinar amb el planejament iniciat per altres administracions.

A més, ha de ser reforçat amb els instruments legals de què disposen els ajuntaments, com ara bans, ordenances i ordenances fiscals.

contingut del pla de prevenció municipal

Per tal d'assolir els objectius assenyalats anteriorment, el pla de prevenció defineix quatre grans blocs d'actuacions:

—Mesures per disminuir el risc d'incendis forestals al municipi.

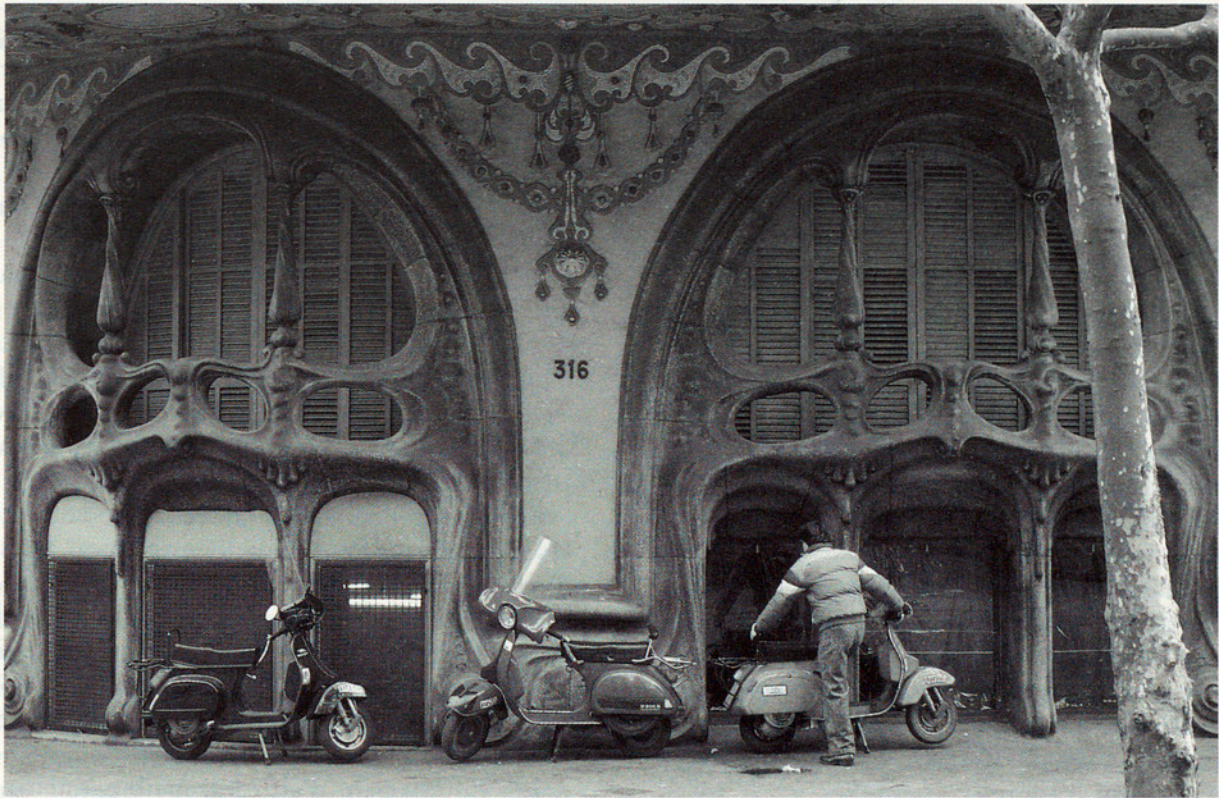
—Creació i manteniment d'infraestructures i equips per lluitar contra els incendis forestals.

—Mesures de caràcter administratiu.

—Finançament i calendari d'execució.

1.- Mesures per disminuir el risc d'incendi forestal al municipi.

S'inclouen en aquest grup totes aquelles actuacions que el municipi, automàticament o amb la col·laboració d'altres institucions, pot realitzar per con-

EDIFICI MODERNISTA, BARCELONA

